

АНОТАЦІЯ

Назва дисципліни / освітнього компонента	Студії з акцентології
Освітня програма	Філологія (Українська мова та література, польська мова)
Компонент освітньої програми	Вибірковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю	Залік
Мова викладання	Українська
Викладач	Ричагівська Юлія Євстахіївна; кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови
CV викладача на сайті кафедри	https://www.rshu.edu.ua/kafedry-if/kafedra-umipkfsk/sklad-kafedri-umipkfsk/121-personalii/620-rychahivska-yuliia-yevstakhiivna
E-mail викладача	julia.rychahivska@rshu.edu.ua

Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – поглибити знання про наголос української літературної мови, засвоїти знання про історію становлення літературного наголосу, виробити навички правильного наголошення, вдосконалитися як культуромовна особистість.

Навчальна дисципліна ознайомлює з акцентними нормами української літературної мови. У межах курсу розкриваються питання про закономірності наголошення різних частин мови, розглядається історичний розвиток українського наголосу.

Актуальність дисципліни обумовлена частотністю помилок в наголошенні, яких припускаються публічні особи та пересічні громадяни.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до курсу

Тема 1. Акцентологія як наука. Акцентологія та предмет її вивчення. Поняття про наголос. Характер наголосу. Акцентуаційна норма. Види наголосу: різномісний, перехідний. Функції наголосу: кульмінативна, сигніфікативна, делімітативна, експресивна. Типи наголосу (словесний, логічний, синтагматичний, фразовий). Система надрядкових знаків. Проклітики. Енклітики.

Місце наголосу в орфоепічній системі української літературної мови. Природа українського наголосу.

Тема 2. Історичний розвій українського наголосу. Праслов'янський система наголосів. Наголос довгий/короткий. Особлива інтонація як компонент акцентуаційної системи праслов'янської мови. Давньокиївська акцентологічна система. Відображення наголосів у східнослов'янських писемних пам'ятках. Просодія в середньовічних граматиках (Л. Зизаній, М. Смотрицький, І. Ужевич). Термінологічний різнобій у граматиках ХІХ ст. Зародження акцентології як науки. Акцентологічні студії О. Потебні.

Змістовий модуль 3. Українська школа акцентології

Тема 3. Акцентологічні студії ХХ–ХІ ст. (огляд). Роль «Правописного словника» (1929) Г. Голоскевича в акцентології. Л. Булаховський як дослідник наголосу в слов'янських мовах і його праця «Слов'янська акцентологія» (1980–1983). Праця В. Складенка «Нариси з історичної акцентології» (1983). Акцентологічна концепція І. Огієнка у праці «Український літературний наголос» (1952). В. Винницький «Наголос у сучасній українській мові» (1984). Сучасні акцентологічні студії.

Змістовий модуль 3. Сучасні норми наголошення слів

Тема 4. Наголос у різних частинах мови. Основні тенденції в наголошенні іменників. Наголос у дієслівних формах. Проблема акцентуації дієприслівників. Наголошення найуживаніших прислівників.

Тема 5. Відображення акцентних норм у словниках. Орфоепічний словник української мови у двох томах. Словники наголосів. Аналіз словникових статей.